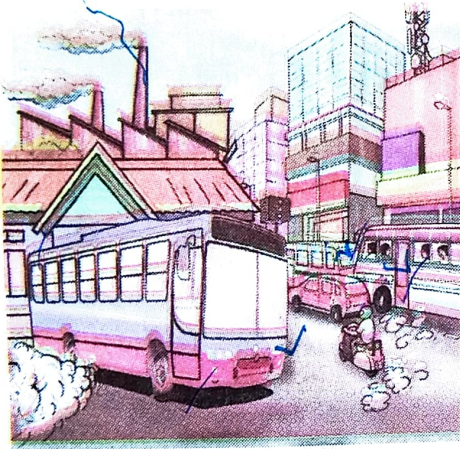

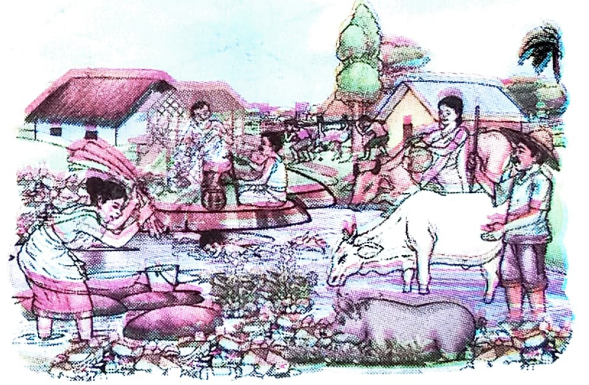

D5T5V8

বায়ু, পানী, মাটি, গছ-গছনি, প্ৰাণী, চৰাই আদি লগ লাগি পৰিৱেশ গঠিত হৈছে। এইবোৰ অবিহনে আমি জীয়াই থাকিব নোৱাৰোঁ। বায়ু, পানী আৰু মাটিত থাকিবলগীয়া উপাদানবোৰ সঠিক পৰিমাণে থাকিলে এইবোৰ নিৰ্মল আৰু ব্যৱহাৰৰ উপযোগী হৈ থাকে। বায়ুত প্ৰধানকৈ নাইট্ৰ'জেন, অক্সিজেন, কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড আৰু জলীয়বাষ্প মিহলি হৈ থাকে। তদুপৰি আন কিছুমান গেছ অতি কম পৰিমাণে থাকে। বায়ুত এই গেছবোৰ সঠিক পৰিমাণে থাকিলে বায়ু নিৰ্মল আৰু বিশুদ্ধ হৈ থাকে। কেতিয়াবা অলাগতিয়াল পদাৰ্থ বা বস্তু কিছুমান বায়ু, পানী আৰু মাটিৰ লগত মিহলি হৈ পৰে। তেনে অৱস্থাত আমাৰ পৰিৱেশৰ বায়ু, পানী আৰু মাটি প্ৰদূষিত হোৱা বুলি কোৱা হয়। যিবোৰ অলাগতিয়াল বা নাথাকিবলগীয়া পদাৰ্থৰ বাবে পৰিৱেশ প্ৰদূষিত হয় সেইবোৰেই হৈছে প্ৰদূষক।

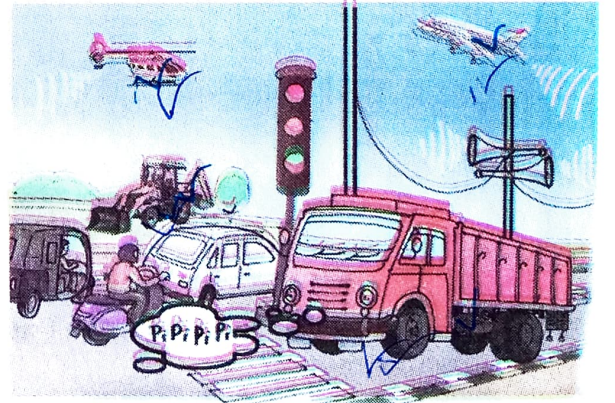
প্ৰথম ছবি

দ্বিতীয় ছবি

তৃতীয় ছবি

চতুৰ্থ ছবি

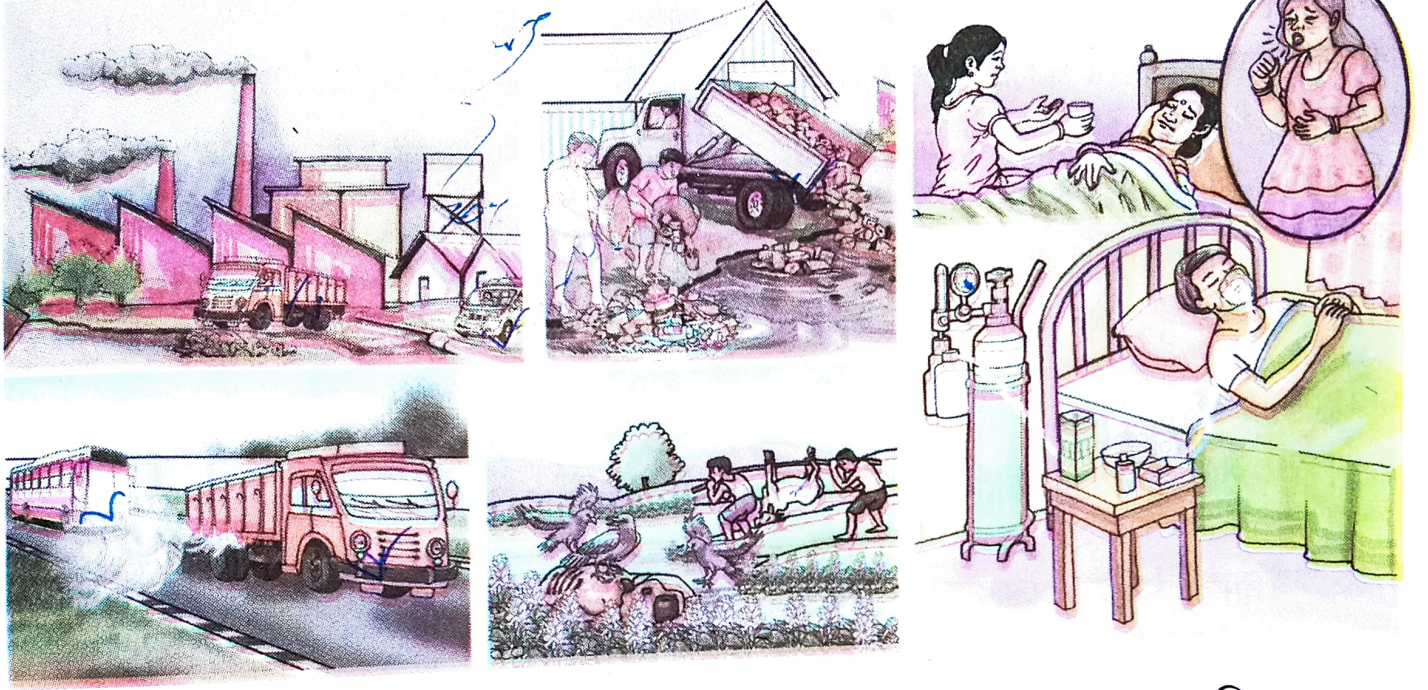
ছবিকেইখনলৈ চাই আমাৰ পৰিৱেশ কিদৰে প্ৰদূষিত হয় কোৱা।

পৰিৱেশ প্ৰদূষণে বিভিন্ন সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰে। ফলত মানুহ, উদ্ভিদ আৰু অন্যান্য প্ৰাণীৰ বসবাসৰ বাবে পৰিৱেশ অনুপযোগী হৈ পৰে।

বায়ু প্ৰদূষণ —

বায়ু পৰিৱেশৰ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ উপাদান। বায়ু হৈছে কেইবিধমান গেছৰ সমষ্টি। সকলো জীৱই উশাহত বায়ুৰ পৰা অক্সিজেন গেছ গ্ৰহণ কৰে। বিশুদ্ধ বায়ুত সাধাৰণতে বায়ুত থকা গেছসমূহ সঠিক পৰিমাণে থাকে। কিন্তু মানুহৰ কিছুমান ক্ৰিয়া-কলাপৰ বাবে বায়ু দূষিত হয়। কেতিয়াবা অৱশ্যে প্ৰাকৃতিক কাৰণতো বায়ু দূষিত হ'ব পাৰে।

➤ তলৰ ছবিখন চাই বায়ু প্ৰদূষণৰ কাৰক আৰু প্ৰভাৱসমূহ লিখি উলিওৱা।

➤ তোমালোকৰ অঞ্চলত বায়ু প্ৰদূষণ হৈছে বুলি ভাবানে? যদি হৈছে তাৰ কাৰণবোৰ লিখা।

বায়ু প্ৰদূষণ ৰোধ কৰাৰ বাবে ল'ব পৰা কিছুমান ব্যৱস্থাৰ বিষয়ে জানি লওঁ আহা—

- পৰাপক্ষত যান-বাহনৰ ব্যৱহাৰ কম কৰা উচিত। কম দূৰত্বৰ যাত্ৰাৰ বাবে খোজকাঢ়ি নাইবা চাইকেল ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে। যান-বাহনৰপৰা ওলোৱা ধোঁৱাৰ প্ৰদূষণ ৰোধ কৰাৰ বাবে যান-বাহনত প্ৰদূষক নিয়ন্ত্ৰণ ফিল্টাৰ লগাব লাগে।
- উদ্যোগৰপৰা বাহিৰ হোৱা ধোঁৱাত কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইডকে ধৰি বিভিন্ন ধৰণৰ বিষাক্ত গেছ থাকে। এইবোৰ আঁতৰাবৰ বাবে বিশেষ ধৰণৰ প্ৰদূষক নিয়ন্ত্ৰণ ফিল্টাৰ তৈয়াৰ কৰা হৈছে। উদ্যোগসমূহত এনে ব্যৱস্থা থকা উচিত। উদ্যোগৰপৰা ধোঁৱা ওলোৱা চিমনীবোৰ বহু ওখকৈ সাজিও বায়ু প্ৰদূষণ কমাব পাৰি।
- গছৰ পাতে বায়ুত থকা ধূলিকণা ধৰি বায়ু নিৰ্মল কৰি ৰাখে। উদ্যোগৰ ওচৰে-পাজৰে যথেষ্ট গছপুলি ৰোপণ কৰিব লাগে। উদ্ভিদে উদ্যোগৰপৰা ওলোৱা কাৰ্বন-ডাই-অক্সাইড গেছৰ পৰিমাণ হ্ৰাস কৰি বায়ু নিৰ্মল কৰে।
- কয়লা, পেট্ৰ'ল, ডিজেল, কেৰাচিন আদিৰ পৰিৱৰ্তে সৌৰশক্তি, গোবৰ গেছ আদি ইন্ধন হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

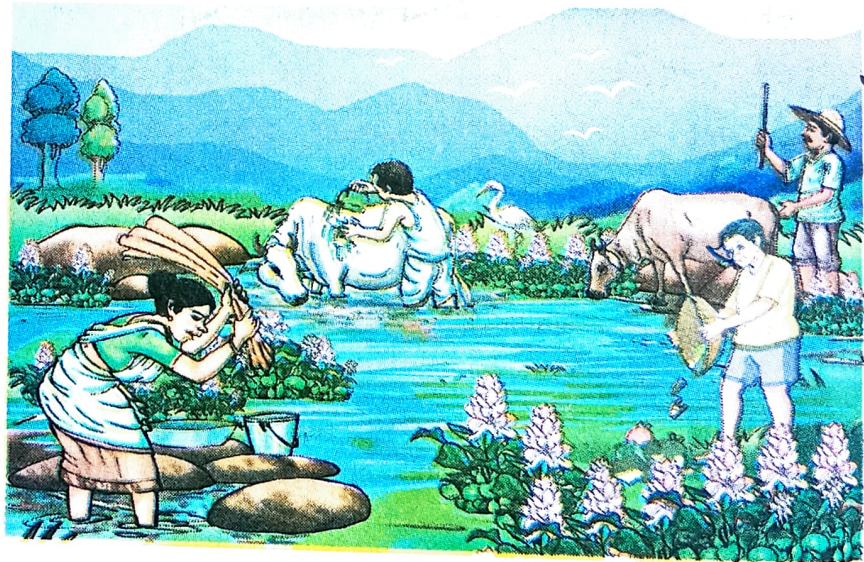
- আৱৰ্জনা পেলোৱা ডাষ্টবিন, টিন আদি ঢাকি ৰাখিব লাগে আৰু সঘনাই খালী কৰি চাফাকৈ ৰাখিব লাগে।
- ভগা যন্ত্ৰপাতি, খালী হোৱা টুথপেষ্টৰ টিউব, কলমৰ ৰিফিল, বটল, পলিথিনৰ বেগ, পাষ্টিকৰ ভঙা বস্তু আদি মাটিৰ লগত কেতিয়াও মিহলি হৈ নাযায়। এইবোৰ জ্বলালেও বায়ু প্ৰদূষিত হয়। সেইবাবে এইবোৰৰ পুনৰ ব্যৱহাৰৰ ব্যৱস্থা কৰিও বায়ু প্ৰদূষণ কিছু পৰিমাণে ৰোধ কৰিব পাৰি।

যান-বাহন, উদ্যোগ আদিত প্ৰদূষক নিয়ন্ত্ৰণ ফিল্টাৰ নলগোৱাটো আইনমতে দণ্ডনীয়।
প্ৰদূষণ নিয়ন্ত্ৰণ বোৰ্ডে প্ৰদূষণমুক্ত বুলি স্বীকৃতি দিয়া যান-বাহনহে চলাব লাগে।

পুনৰাৱৰ্তন হ'ল এক প্ৰক্ৰিয়া য'ত ব্যৱহাৰৰ অনুপযোগী ভঙা-ছিঙা বস্তুবোৰ যান্ত্ৰিক পদ্ধতিৰে পুনৰ ব্যৱহাৰৰ উপযোগী বস্তুলৈ পৰিৱৰ্তন কৰা হয়। এনে ব্যৱস্থাৰ ফলত পৰিৱেশত আৱৰ্জনাৰ মাত্ৰা কমে আৰু পৰিৱেশ নিকা হয়। এই পুনৰাৱৰ্তন প্ৰক্ৰিয়াৰে পৰিৱেশ প্ৰদূষণ ৰোধ কৰিব পাৰি।

পানী প্ৰদূষণ —

পানী আমাৰ অমূল্য প্ৰাকৃতিক সম্পদ। পানীৰ অবিহনে কোনো জীৱই জীয়াই থাকিব নোৱাৰে। পৃথিৱীৰ উপৰিভাগৰ সৰহ অংশই পানীৰে আৱৰি আছে। পৃথিৱীৰ উপৰিভাগৰ পানীৰ ১০০ ভাগৰ ৯৭ ভাগেই হৈছে সাগৰ-মহাসাগৰৰ পানী। বাকী ৩ ভাগ নৈ, জান, জুৰি, বিল আৰু ভূ-গৰ্ভৰ পানী। এই তিনিভাগ পানী আমাৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে উপযোগী। সকলো ঠাইৰ পানী খোৱাৰ উপযোগী নে?

পানী প্ৰদূষণ

➤ ওপৰৰ ছবিখন পৰ্যবেক্ষণ কৰা আৰু কি কি কাৰণত পানীৰ প্ৰদূষণ হ'ব পাৰে লিখা।

প্ৰদূষিত পানীয়ে কি দৰে বিভিন্ন দিশত প্ৰভাৱ পেলায় সেই বিষয়ে জানোঁ আহা-

- উদ্যোগবোৰৰ পৰা নিৰ্গত হোৱা বিষাক্ত ৰাসায়নিক পদাৰ্থ নৈ, জান, জুৰি আদিৰ পানীত মিহলি হৈ পানী প্ৰদূষিত কৰে। ইয়াৰ ফলত পানীত থকা মাছ আৰু অন্যান্য জলজ প্ৰাণী ৰোগত আক্ৰান্ত হৈ মৃত্যুমুখত পৰে। এই ৰোগাক্ৰান্ত মাছ খোৱাৰ ফলত মানুহ, অন্যান্য প্ৰাণীৰ বেমাৰ-আজাৰ হয়।

নদ-নদী, জান-জুৰি, পুখুৰী আদিৰ পানী, মানুহৰ বিভিন্ন কাৰ্য, যেনে- গা-ধোৱা, কাপোৰ ধোৱা, শৌচ-প্ৰস্ৰাৱ কৰা, বাচন-বৰ্তন ধোৱা, গৰু-ম'হক গা-ধুওৱা, জাবৰ-জোঁথৰ পেলোৱা, মৃত প্ৰাণী পেলোৱা আদিৰ ফলত প্ৰদূষিত হয়। এনেকুৱা দূষিত পানী মানুহে ব্যৱহাৰ কৰিলে পানীৰপৰা হোৱা ৰোগ, যেনে- কলেৰা, জণ্ডিছ, টাইফয়ড, গ্ৰহণী আদি ৰোগত ভোগে।

DAILY ASSAM

কৃষিকাৰ্যত ব্যৱহাৰ কৰা নানা প্ৰকাৰৰ কীটনাশক দ্ৰব্য, ৰাসায়নিক সাৰ আদি বৰষুণৰ পানীৰ লগত উটি গৈ নৈ, বিল, খাল, হ্ৰদ, পুখুৰী আদিত পৰি পানী প্ৰদূষিত কৰে। ইয়াৰ ফলত বহুতো জলজ প্ৰাণী মৃত্যুৰ মুখত পৰে।

পানী প্ৰদূষণ

শক্তি উৎপাদনৰ প্ৰকল্প আৰু আন আন উদ্যোগসমূহৰপৰা নিৰ্গত উত্তপ্ত পানী যেতিয়া নৈ, জান, জুৰি, হ্ৰদ আদিত পেলোৱা হয়,

তেতিয়া পানীৰ উত্তাপ বৃদ্ধি পায়, যাৰ ফলত পানীত থকা মাছকে ধৰি অন্যান্য প্ৰাণীসমূহ বাচি থাকিব নোৱাৰা হয়। কেতিয়াবা এনেকুৱা কাৰণত মাছ আৰু অন্যান্য জলজ প্ৰাণী মৰি ওপঙি থকা দেখা যায় আৰু এনেদৰেও পানী প্ৰদূষিত হয়।

চহৰ অঞ্চলত নলা-নৰ্দমাৰ লেতেৰা পানী নৈ, বিল, হ্ৰদ আদিত পেলোৱাৰ ফলত পানী প্ৰদূষিত হয়।

দলগত কাৰ্য :

তোমালোকৰ অঞ্চলত থকা পানীৰ উৎসসমূহ কি কি? সেই উৎসসমূহৰ পানী কেতিয়াবা প্ৰদূষিত হৈছে নেকি? কি কি কাৰণত সেই পানী প্ৰদূষিত হৈছে দলগতভাবে আলোচনা কৰি তাৰ ওপৰত এটি টোকা প্ৰস্তুত কৰা।

দেখাত পৰিষ্কাৰ হ'লেও সকলো পানী খোৱাৰ বাবে উপযোগী নহ'বও পাৰে। বিভিন্ন উৎসৰপৰা অনা পানীত নানা প্ৰকাৰৰ বীজাণু বা অপকাৰী অণুজীৱ মিহলি হৈ থাকিব পাৰে। এনে পানী খোৱাৰ ফলত আমাৰ বিভিন্ন ৰোগ হ'ব পাৰে। সেয়েহে পানী সদায় শোধন কৰিহে খাব লাগে।

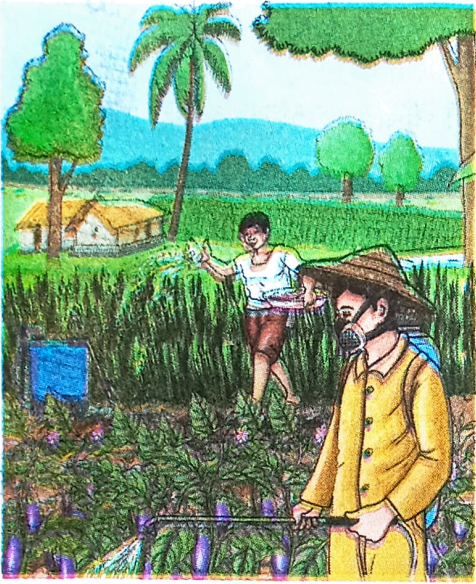
তথ্য সংগ্ৰহ কৰি তলৰ কাৰ্যটো কৰা —

➤ নিজৰ আৰু দুঘৰ চুবুৰীয়াৰ পৰা তথ্য সংগ্ৰহ কৰা আৰু তলৰ তালিকাখন পূৰ কৰা-

ঘৰ	খোৱা পানীৰ উৎস	পানী শোধন কৰে/নকৰে	পানী শোধন প্ৰণালী
নিজৰ			
প্ৰথম ঘৰৰ			
দ্বিতীয় ঘৰৰ			

বিদ্যালয়ত কৰিব পৰা কিছুমান কাৰ্য-

- ❑ বিদ্যালয়ৰ খোৱা পানীৰ উৎস আৰু ইয়াৰ চৌপাশ পৰিষ্কাৰ কৰি ৰখা।
- ❑ পানীৰ ব্যৱস্থা নথকা বিদ্যালয়ত বৰষুণৰ পানী সংৰক্ষণৰ ব্যৱস্থা কৰা।
- ❑ বিদ্যালয়ৰ বিভিন্ন কাম-কাজৰ বাবে যথাস্থানত পানী ৰখাৰ ব্যৱস্থা কৰা।

ওপৰত দিয়া ছবিখন ভালদৰে পৰ্যবেক্ষণ কৰি কিদৰে মাটি প্ৰদূষিত হয় আৰু প্ৰদূষণ হোৱাৰ ফলত কি হয় এইবিষয়ে বুজি লওঁ আহা—

মাটিত পেলোৱা কিছুমান বস্তু সোনকালে পচি মাটিৰ লগত মিহলি হৈ যায়। কিছুমান আকৌ পচি মাটিৰ লগত মিহলি হৈ যাবলৈ বেছি সময় লাগে। এনে কিছুমান বস্তুও আছে যিবোৰ কেতিয়াও মাটিত মিহলি হৈ নাযায়। মিহলি হৈ নোযোৱা বস্তু মাটিত থাকিলে মাটি প্ৰদূষিত হয়। এই প্ৰদূষণ ৰোধ কৰিবলৈ মাটিত কোনোদিনে মিহলি নোহোৱা বস্তুবোৰ পুৰি অথবা আঁতৰাই পেলাব লাগে।

মাটিৰ লগত সোনকালে মিহলি যোৱা বস্তু	মাটিৰ লগত মিহলি নোযোৱা বস্তু
১।	
২।	
৩।	
৪।	

মাটি প্ৰদূষণৰ কাৰকসমূহ জানি লওঁ আহা—

- ⊙ মাটি প্ৰদূষণৰ এটা প্ৰধান কাৰণ হৈছে মাটিত ৰাসায়নিক সাৰৰ প্ৰয়োগ। অধিক শস্য উৎপাদনৰ বাবে ৰাসায়নিক সাৰ ব্যৱহাৰ কৰাৰ ফলত খাদ্যৰ উৎপাদন বৃদ্ধি পায় যদিও ইয়াৰ ফলত মাটিৰ গুণাগুণ নষ্ট হয়।

- ⊙ শাক-পাচলিৰ পেলনীয়া অংশ, ঘৰুৱা আৰ্জনা, পেলনীয়া খাদ্য, মলমূত্ৰ আদি আৰ্জনাবোৰ মাটিত য'তে ত'তে পেলোৱাৰ ফলত সেইবোৰ গেলি-পচি গৈ নানা বীজাণুৰ সৃষ্টি হৈ মাটি প্ৰদূষিত কৰে।
- ⊙ কল-কাৰখানা বা উদ্যোগসমূহৰ পৰা ওলোৱা আৰ্জনাবোৰ মুকলিকৈ পেলাই দি মাটিত দ'ম কৰাৰ ফলত মাটিৰ উৰ্বৰতা নষ্ট হয়।
- ⊙ টিন আৰু প্লাষ্টিকজাতীয় বস্তু সহজে পচি মাটিত মিহলি হৈ নাযায়। সেইবাবে এইবোৰ মাটিত একেধৰণে থাকি মাটি প্ৰদূষিত কৰে।
- ⊙ খেতিপথাৰত শস্য অনিষ্টকাৰী কীট-পতংগ নাশ কৰিবলৈ ৰাসায়নিক কীটনাশক দ্ৰব্য ব্যৱহাৰ কৰা হয়। এইবোৰ উদ্ভিদৰ যোগেদি জীৱৰ দেহত প্ৰৱেশ কৰি স্বাস্থ্যৰ ক্ষতিসাধন কৰে। এই দ্ৰব্যৰ ব্যৱহাৰৰ ফলত মাটিত থকা অণুজীৱবোৰৰ মৃত্যু হয়।

আমি বজাৰ কৰিবলৈ গ'লে কাপোৰ নাইবা মৰাপাটৰ মোনা লগত লৈ যোৱাৰ অভ্যাস কৰিব লাগে। কাৰণ এইবোৰে অনিষ্টকাৰী আৰ্জনাৰ সৃষ্টি নকৰে। এইবোৰ বাৰে বাৰে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

দলগত কাৰ্য-

➤ তোমালোকৰ চুবুৰিটোৰ তিনিঘৰ মানুহৰপৰা তথ্য সংগ্ৰহ কৰি তলৰ তালিকাখনত লিখা।

গাঁও/চহৰৰ নাম :

গাঁও/চহৰখনৰ ওচৰেদি বৈ যোৱা নৈ (যদি আছে) :

চুবুৰিটোত কোনো উদ্যোগ বা কাৰখানা আছে নেকি? যদি আছে উদ্যোগৰ আৰ্জনাবোৰ ক'ত পেলায়?

চুবুৰিটোত পৰ্যাপ্ত পৰিমাণৰ গছ-গছনি আছে নেকি?

তথ্যসমূহ	প্ৰথম ঘৰ	দ্বিতীয় ঘৰ	তৃতীয় ঘৰ
পৰিয়ালৰ মুৰব্বীৰ নাম			
খেতি মাটিত কি সাৰ প্ৰয়োগ কৰে?			
ঘৰৰ জাবৰ-জোঁথৰ ক'ত পেলায়?			
ঘৰত গছ-গছনি ৰুইছে নে কাটি পেলাইছে?			
সামগ্ৰী কঢ়িয়াই অনা প্লাষ্টিকবোৰ ক'ত পেলায়?			
খোৱা পানী ক'ৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰে?			
পানী শোধন কৰি খায়/নাখায়?			
কি প্ৰণালীৰে পানী শোধন কৰে?			

পেলনীয়া জাবৰ-জোঁথৰেৰে কেঁচুসাৰ প্ৰস্তুত প্ৰণালী—

কেঁচুসাৰ প্ৰস্তুত কৰিবৰ বাবে প্ৰথমতে ৩০ ছেণ্টিমিটাৰ মান দ গাঁত এটা খান্দি ল'ব লাগে। গাঁত খন্দা ঠাইখিনি বেছিৰ'দ পৰা নাইবা বেছি চেঁচা হ'ব নালাগে। কাৰণ বেছি গৰম নাইবা বেছি ঠাণ্ডা ঠাইত কেঁচু থাকিব নোৱাৰে। গাঁতটোৰ একেবাৰে তলৰ অংশত বালিৰ এটা ডাঠ তৰপ দিব লাগে। কেঁচুৰ খাদ্যৰ বাবে ফল-মূলৰ বাকলি, শাক-পাচলিৰ পেলনীয়া অংশ, তুঁহ আদি দি গাঁতটোৰ কিছু অংশ পূৰাব লাগে। এই আৱৰ্জনাবোৰ সেমেকি থাকিবৰ বাবে অলপ পানী ছটিয়াই দিব লাগে। চাব লাগিব যাতে গাঁতটো পানীৰে উপচি নপৰে। এতিয়া গাঁতটোত কিছুসংখ্যক কেঁচু এৰি দিব লাগে। গাঁতটো ঘাঁহ-বন বা পুৰণা পাতল কাপোৰেৰে এনেদৰে ঢাকি দিব লাগে যাতে বায়ু চলাচল হ'ব পাৰে।

তিনি-চাৰি সপ্তাহৰ পিছত গাঁতটো ভালদৰে পৰ্যবেক্ষণ কৰিলে কেঁচুমতাৰে ভৰি থকা দেখা যাব। কেঁচুমতা হ'ল কেঁচুৰ বিষ্ঠা। কেঁচুৰ বিষ্ঠা এক প্ৰকাৰৰ উৎকৃষ্ট জৈৱিক সাৰ। এই সাৰ শাক-পাচলিৰ খেতি, ফুলৰ বাগিচা, ফুলৰ টাব আদিত দিলে গছবোৰ লহপহকৈ বাঢ়ে। এইদৰে ঘৰৰ আৱৰ্জনাবোৰ য'তে-ত'তে নেপেলাই পুনৰ ব্যৱহাৰ কৰি মাটি প্ৰদূষণ কিছু পৰিমাণে ৰোধ কৰিব পাৰি।

কেঁচুসাৰ প্ৰস্তুত

দলগত কাৰ্য —

- বিদ্যালয়ত মধ্যাহ্ন ভোজনত ওলোৱা আৱৰ্জনাবোৰেৰে পচনসাৰ প্ৰস্তুত কৰা। পচনসাৰৰ গাঁতত পলিথিনৰ বেগ, প্লাষ্টিকৰ বটল, টিন আদি নেপেলাবা। (শিক্ষকৰ সহায় ল'বা)।
- বিভিন্ন পেলনীয়া বস্তুৰে পুতলা, ফুলদানী, শিক্ষণ-শিকন সঁজুলি আদি সাজা।

শব্দ প্ৰদূষণ —

মানুহৰ বিভিন্ন কাৰ্যৰ বাবে সৃষ্টি হোৱা অত্যধিক শব্দই পৰিৱেশত শব্দ প্ৰদূষণৰ সৃষ্টি কৰে। সেইবোৰ হৈছে—

- (ক) অপ্ৰয়োজনত ডাঙৰকৈ গাড়ীৰ হৰ্ণ বজোৱা।
- (খ) ডাঙৰকৈ মাইক, ৰেডিঅ', মিউজিক ছিষ্টেম, বাদ্যযন্ত্ৰ আদি বজোৱা।
- (গ) ফটকা, আতচ্বাজী আদি ফুটাই।
- (ঘ) কল-কাৰখানাৰ যন্ত্ৰপাতি আদিয়ে সৃষ্টি কৰা শব্দ প্ৰদূষণৰ ফলত মানুহৰ শ্ৰৱণ শক্তি কমি যাব পাৰে। শব্দ প্ৰদূষণৰ প্ৰাৱল্য 'ডেচিবেল' নামৰ এক এককেৰে জোখা হয়। উচ্চ ৰক্তচাপ থকা ৰোগীৰ হৃদযন্ত্ৰৰ সমস্যাৰ সৃষ্টি হ'ব পাৰে।

আমাৰ পৰিৱেশ প্ৰদূষণমুক্ত কৰি ৰাখিব পাৰিলেহে আমি সকলোৱে সুস্থ হৈ জীয়াই থাকিব পাৰিম। পৰিৱেশৰ সকলোবোৰ উপাদান প্ৰদূষণমুক্ত কৰি ৰখাটো আমাৰ সকলোৰে কৰ্তব্য আৰু দায়িত্ব। বায়ু, পানী, মাটি মিলি পৰিৱেশ গঠিত হয়, এই তিনিওৰে প্ৰদূষণত পৰিৱেশ বিনষ্ট হয়। সেয়ে আমি দৈনন্দিন কাৰ্য-কলাপত প্ৰদূষণ হ'ব পৰা যিকোনো কাম কৰাৰ পৰা নিজকে বিৰত ৰাখিব লাগিব। তেতিয়াহে এই পৃথিৱীখন সুন্দৰ আৰু সকলোৰে বসবাসৰ উপযোগী হৈ থাকিব।

১। উত্তৰ লিখা—

- (ক) পৰিৱেশ প্ৰদূষণ মানে কি বুজা?
- (খ) প্ৰদূষণ কেই প্ৰকাৰৰ আৰু কি কি?
- (গ) বায়ু প্ৰদূষণৰ দুটা কাৰণ লিখা।
- (ঘ) পানী প্ৰদূষণে কি কি দিশত প্ৰভাৱ পেলাব পাৰে যিকোনো দুটা দিশ উল্লেখ কৰা।
- (ঙ) মাটি প্ৰদূষণৰ দুটা কাৰণ উল্লেখ কৰা।
- (চ) পৰিৱেশত শব্দ প্ৰদূষণ কেনেদৰে সৃষ্টি হয়?

২। খালী ঠাই পূৰ কৰা—

- (ক) পৰিৱেশ প্ৰদূষিত কৰা পদাৰ্থবোৰক.....বুলি কোৱা হয়।
- (খ) ইন্ধন জ্বলালে বায়ুমণ্ডলত.....গেছৰ পৰিমাণ বাঢ়ি যায়।
- (গ) কৃষি কাৰ্যত ৰাসায়নিক সাৰৰ সলনি.....সাৰ ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে।
- (ঘ) শব্দ প্ৰদূষণৰ ফলত মানুহৰ.....শক্তি কমি যাব পাৰে।
- (ঙ) পৰিৱেশৰ সকলোবোৰ উপাদান.....কৰি ৰখা আমাৰ সকলোৰে দায়িত্ব।

৩। তলৰ বাক্যবোৰ শুদ্ধকৈ লিখা—

- (ক) যান-বাহনৰপৰা নিৰ্গত হোৱা ধোঁৱাই বায়ু প্ৰদূষিত নকৰে।
- (খ) উদ্যোগৰ ওচৰে পাজৰে গছপুলি ৰোপণ কৰিব নালাগে।
- (গ) সৌৰশক্তিৰ পৰিৱৰ্তে কয়লা, পেট্ৰ'ল আদি ইন্ধন হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে।
- (ঘ) পুনৰাৱৰ্তন প্ৰক্ৰিয়াৰে পৰিৱেশ প্ৰদূষণ ৰোধ কৰিব নোৱাৰি।
- (ঙ) বৰষুণৰ পানী সংৰক্ষণ কৰিব নালাগে।

৪। বায়ু প্ৰদূষণ ৰোধ কৰাৰ বাবে ল'ব পৰা দুটা ব্যৱস্থা উল্লেখ কৰা।

৫। পানী প্ৰদূষণ ৰোধ কৰিব পৰা যিকোনো তিনিটা ব্যৱস্থা উল্লেখ কৰা।

৬। মাটি প্ৰদূষণ কেনেদৰে ৰোধ কৰিব পাৰি লিখা।

৭। শব্দ প্ৰদূষণৰ ফলত কি কি সমস্যাৰ সৃষ্টি হ'ব পাৰে?

